

Original Research

Investigating the relationship between gender stereotypes and the formation of individual identity of elite female futsal athletes

Fereshteh Afkari^{1*}, Nadereh Dorodian²

1. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran

2. M.Sc., Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Received: 2020/11/22
Reviewed: 2021/01/27
Revised: 2021/02/04
Accepted: 2021/02/16

Keyword:

Gender stereotypes
Individual identity
Elite female futsal athletes

ABSTRACT

Introduction & Purpose: The purpose of this study is to investigate the relationship between gender stereotypes and the formation of individual identity (Includes two disturbing identities and accrual identities), of elite female futsal athletes.

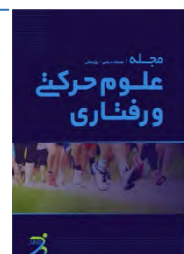
Methodology: The research was applied in terms of the nature of the problem and the type of purpose, and in terms of descriptive research method, it was correlational. The statistical population includes all the elite players of the Premier League and the national women's futsal team of Tehran, which according to the announcement of the Women's Football Federation is 260 people. Using Cochran's formula, a sample size of 152 people was considered. The method of data collection included: library and field. In order to collect data, two standard questionnaires of tolerant individual identity (2012) and Bam gender role (1974) were used. To describe the data from descriptive statistics, Kolmogorov-Smirnov test to determine the normality of research variables and also to analyze the data, Multivariate regression and path analysis were used.

Results: The results showed that there is a direct relationship between gender stereotypes and the confusing identity of elite female futsal athletes, and also between gender stereotypes and the accrual identity of elite female futsal athletes.

Conclusion: The results showed that there is a direct relationship between gender stereotypes and the formation of the identity of elite female futsal athletes. In order to avoid the consequences of personal identity, elite female futsal athletes should act with confidence, positive thinking and belief in their ability, away from the stereotypes of sexism.

* **Corresponding Author:** Fereshteh Afkari. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran

Email: fafkari348@gmail.com

بررسی رابطه باورهای قالبی جنسیتی با شکل‌گیری هویت فردی ورزشکاران نخبه زن فوتسال

فرشته افکاری^{۱*}، نادره دورودیان^۲

۱. استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران
 ۲. کارشناسی ارشد، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
دریافت مقاله: ۹۹/۰۹/۰۲	مقدمه و هدف: هدف از انجام این پژوهش بررسی رابطه باورهای قالبی جنسیتی با شکل‌گیری هویت فردی (شامل دو هویت اغتشاشی و هویت تعهدی)، ورزشکاران نخبه زن فوتسال است.
تاریخ داوری: ۹۹/۱۱/۰۸	روش شناسی: پژوهش از نظر ماهیت مساله و نوع هدف، کاربردی و از نظر شیوه پژوهش توصیفی، از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل، کلیه بازیکنان نخبه لیگ برتر و تیم ملی فوتسال بانوان شهر تهران که بنابر اعلام فدراسیون فوتبال بانوان به تعداد ۲۶۰ نفر می‌باشد. با استفاده از فرمول کوکران ۱۵۲ نفر حجم نمونه در نظر گرفته شد. روش گردآوری داده‌ها شامل: کتابخانه ای و میدانی بوده است. به منظور گردآوری داده‌ها، از دو پرسشنامه استاندارد هویت فردی بردبار (۱۳۹۱) و نقش جنسیتی بوم (۱۹۷۴) استفاده شده است. برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی و از آزمون کلموگروف - اسمیرنف برای تعیین نرمال بودن متغیرهای پژوهش، همچنین برای تحلیل داده‌ها، از رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر استفاده شد.
بازنگری مقاله: ۹۹/۱۱/۱۶	نتایج: نتایج نشان داد که بین باورهای قالبی با هویت اغتشاشی ورزشکاران نخبه زن فوتسال رابطه مستقیم وجود دارد، همچنین بین باورهای قالبی جنسیتی با هویت تعهدی ورزشکاران نخبه زن فوتسال رابطه مستقیم وجود دارد.
پذیرش مقاله: ۹۹/۱۱/۲۸	نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که بین باورهای قالبی جنسیتی با شکل‌گیری هویتی ورزشکاران نخبه زن فوتسال رابطه مستقیم وجود دارد. به منظور در امان ماندن از تبعات ناشی از هویت فردی، ورزشکاران نخبه زن فوتسال به دور از توجه به کلیشه‌های تبعیض جنسی با اعتماد به نفس، مثبت اندیشی و ایمان به توانایی خود، نسبت به فعالیت‌های ورزشی خود اقدام نمایند.
کلید واژگان باورهای قالبی جنسیتی هویت فردی ورزشکاران نخبه زن فوتسال	

مقدمه

هویت، شیوه‌ای است که فرد خودش را تعریف می‌کند و باز می‌شناسد. مربیان ورزشی در طول سال‌ها تلاش کرده‌اند با یافتن شناختی واقعی از هویت ورزشکاران خود، آنان را در کسب موفقیت‌های بیشتر یاری‌رسانند. مدل پیشرفته هویت ورزشی شامل مؤلفه‌های بیرونی و درونی است. مؤلفه‌های بیرونی هویت ورزشی شامل انحصارگرایی (خانواده، دوستان، مربیان و معلمان) و زمینه‌ها (تحصیل، ورزش و مذهب)، با میزان تأثیر جامعه بر فرد مرتبط‌اند. مؤلفه‌های درونی از هویت خود، تأثیرپذیری منفی و تأثیرپذیری مثبت تشکیل شده و به درجه تأثیرپذیری ادراکات فردی، مانند ارزیابی و تفسیر نقش ورزشکاری اطلاق می‌شوند (گل‌بهار، ۱۳۹۸). هویت زمانی شکل می‌گیرد که میان تصور فرد از خود و همچنین تصور حاصل از انتظار دیگران نوعی هماهنگی برقرار شود و این در حالی است که ورزش و فعالیت بدنی دارای نقش عمده‌ای در ایجاد هماهنگی یاد شده است، به طوری که با توسعه جامعه‌پذیری و تقویت تعاملات اجتماعی زمینه را برای افزایش تعهد نسبت به مشارکت ورزشی و در نهایت تقویت احساس هویت در فرد فراهم می‌کند (شجاع، سهرابی و فولادیان، ۱۳۸۹). هویت واژه‌ای مبهم و مجادله‌برانگیز است که بنا به چارچوب‌های روش شناختی متفاوت در حوزه‌های علوم اجتماعی و انسانی، هر یک از صاحب‌نظران از منظری متفاوت به آن نگریسته‌اند و یکی از ابعاد هویت را در وجوه فردی، گروهی، طبقاتی، ملی، فراملی و ... مورد توجه قرار داده‌اند (ایروینگ، ۲۰۱۰). در واقع هویت به طور همزمان میان افراد دو نسبت محتمل برقرار می‌کند؛ از یک طرف مفهوم شباهت و از طرف دیگر مفهوم تفاوت. هویت همان معناداری در دو سطح فردی و اجتماعی است که کنش‌گران اجتماعی را قادر می‌سازد تا به پرسش‌های بنیادی معطوف به کیستی خود پاسخی مناسب و قانع‌کننده بدهند (سیار، ۲۰۱۴).

هویت شامل ارزش‌ها، طرز تلقی‌ها و نحوه شناخت فرد از جهان است که به صورت شکلی از آگاهی متبلور می‌شود و در جامعه نوعی انسجام و همبستگی ایجاد می‌کند. فرایندهای هویت‌یابی^۱ میان افراد نقاط و گره‌های تعاملی ایجاد می‌کند که برخی از آن‌ها به عنوان خصایص عمومی جامعه یا آنچه که خلق و خوی ملی نامیده می‌شود پذیرفته می‌شوند. اعتقادات و سنت‌ها، ارزش‌های اخلاقی، سلاقی زیبایی‌شناختی، موضع‌گیری‌های ارزشی، پیوندهای جغرافیایی، خویشاوندی، احساس تعلق، تجربیات و میراث مشترک، احساس تعهد افراد به اجتماع و باورهای مشترک به افراد جامعه هویت می‌بخشد (اشرف نظری، ۱۳۹۰). هویت فردی شامل هویت تعهدی و هویت اغتشاشی است. هویت تعهدی شامل رسیدن به تعهدی مبتنی

بر اکتشاف و آگاهی در شکل‌گیری هویت و سلامت روانی اهمیت بسیاری دارد. اریکسون (۱۹۶۵) به نقل از ولیوراس و بوسما، (۲۰۰۷) معتقد بود اگر هویت شخصی زنان در طی زمان و براساس تجربه‌های حاصل از رفتار صحیح اجتماعی شکل بگیرد و جوان خود را بشناسد و از دیگران جدا سازد، تعادل روانی او تضمین می‌شود ولی اگر به جای خودآگاهی و تشکیل هویت مثبت به ابهام در نقش دچار شود؛ هماهنگی و تعادل روانی او به هم می‌خورد. ساختار هویتی خوب شکل گرفته و یکپارچه حس هدفمندی و جهت‌داری را به فرد می‌هد که در نهایت به فرد در تصمیم‌گیری، حل مسأله مقابله‌موثر با الزامات زندگی روزمره و سازگار شدن با محیط‌های جدید منجر می‌شود (برزونسکی و کوک، ۲۰۰۵). هویت اغتشاشی نیز در جوامع غربی ایجاد هویتی پایا و با ثبات بسیار چالش‌برانگیز شده است. از تمام خود‌های ممکن که محققان نسبت به آن جذب شده‌اند، هویت ورزشکاران از اهمیت زیادی برخوردار است. بدین شکل که عامل هویت "خود"، توسط عناصری تعیین می‌شوند که گزارش ادراکات مربوط به "خود" را ارائه کرده و عناصر منعکس‌کننده تأثیرپذیری منفی، به ارزیابی و تفسیر ورزشکار از تأثیر عوامل منفی مشارکت ورزشی مانند احساسات نامطلوب، افسردگی، آسیب و یا عملکرد ضعیف مربوط می‌شود. تأثیرپذیری مثبت به ارزیابی و تفسیر مشارکت ورزشی یک ورزشکار از خود پرداخته و به موضوعاتی دلالت دارد که فرد در آنها احساس خوبی داشته و در پاسخ به نتایج مطلوب شرکت در فعالیت ورزشی، تشویق می‌شود (چزلاک، ۲۰۱۴). پیش از این، هنجارهای فرهنگی و اجتماعی به عنوان مرجع و راهنما برای پیشرفت و موفقیت افراد در نظر گرفته می‌شد، اما اکنون نوع دیگری از زندگی جایگزین شده است (برجلی، خسروی و پور شهریاری، ۱۳۹۲). به نظر می‌رسد یکی از عواملی که تأثیر ریشه‌ای روی جهت‌گیری ورزشی ورزشکاران دارد، هویت ورزشی ورزشکاران است. بسیاری از تفاوت‌های مردان و زنان در جایگاه‌های مختلف زندگی اجتماعی دارای منشاء زیست‌شناختی نیستند، چراکه محیط اجتماعی و فرهنگی نقش مؤثری در جهت‌دهی به افکار و رفتارهای جنسیتی افراد جامعه دارد. بنابراین در بحث تفاوت‌ها باید میان واژه‌های جنسیت و جنس تمایز قائل شد. زیرا با وجود قرابت لفظی، دارای معانی متفاوتی در نزد جامعه شناسان هستند. در تعریف جنس معمولاً نگاه متوجه آن دسته از تفاوت‌های بیولوژیکی و آناتومیکی است که زنان را از مردان متمایز می‌سازد. در صورتی که جنسیت انتظارات اجتماعی از رفتار مناسب هر جنس است (گیدنز، ۱۳۷۳)؛ به نقل از زارع شاه‌آبادی و سلیمانی، (۱۳۸۹). به نظر به طرح‌واره جنسیتی، مجموعه‌ای از تداعی‌های مرتبط با جنسیت

¹ Identification

(ریترز، ۱۳۹۴). نتایج پژوهش نورعلی وند، ملکی، پارسا مهر و قاسمی (۱۳۹۶) تحت عنوان تبیین جامعه شناختی مشارکت ورزشی زنان با تأکید بر هنجارهای جنسیتی (مورد مطالعه: زنان استان ایلام) نشان داد که هنجارهای جنسیتی با ۰/۵۹۱، درآمد با ۰/۴۰ و تحصیلات با ۰/۳۵۵ رابطه معناداری با مشارکت ورزشی زنان دارند و در مجموع به طور معناداری تا ۰/۴۲ از واریانس مشارکت ورزشی زنان را تبیین می کنند. اشرف نظری (۱۳۹۵) به پژوهش در خصوص دلایل و زمینه های شکل گیری پیشداوری و تصورات قالبی در بین گروه های هویتی (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه تهران) پرداخته است و بیان می دارد که با کاربست روش شناسی و تحلیل های دانش بنیان، دیدگاه دانشجویان دانشگاه تهران درباره گروه های هویتی موجود در جامعه درک و تجزیه و تحلیل شود. این پژوهش به صورتی کاربردی درصدد بررسی ابعاد روان شناختی - اجتماعی تصورات قالبی است که به نظر می رسد هر نوع بیان و موضع گیری معطوف به کلیشه سازی و پیشداوری برآمده از این ابعاد است. سنجش و ارزیابی میزان تصورات قالبی و پیشداوری و اینکه تا چه حد این مسئله بر نوع نگاه آنها به دیگران اثر نهاده است، یکی از دغدغه های پژوهش حاضر است. رضاپور، چنانی نسب و باقری (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان بررسی رابطه جامعه پذیری و هویت جنسیت (مطالعه موردی: دانشجویان دختر دانشگاه پیام نور دزفول) انجام دادند، نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام نیز نشان داد که متغیرهای آگاهی اجتماعی، شبکه روابط اجتماعی و قدرت تصمیم گیری تأثیرگذارترین عوامل بر هویت جنسیتی اند. حیاتی، احمدی الموتی و پورحسن (۱۳۹۵) به پژوهش در مورد بررسی ابعاد بحران هویت در دوران نوجوانی پرداختند که نتایج حاکی از آن است عواملی چون خانواده، دوستان، معلمان و مربیان، الگوهای موجود در جامعه و رسانه های ارتباط جمعی، همگی در تشدید یا کاهش بحران هویت در نوجوانان موثراند؛ بنابراین وظایف و پیشنهادهای هم برای این گروه ها در حل این بحران در نوجوانان و کاهش اثرات منفی آن ارائه گردید. توسلی، هنری و کوشافر (۱۳۹۴) پژوهشی با هدف بررسی تفاوت هویت جنسیتی ورزشکاران زن و مرد حرفه ای کشور پرداختند، در این تحقیق تعداد ورزشکاران مورد تحقیق حدود ۳۸۰ نفر بود که ۱۹۱ ورزشکار زن و مرد از تیم های ورزشی انفرادی و گروهی انتخاب شدند. میانگین هویت زنانگی همان طور که انتظار می رفت، در زنان ورزشکار بالاتر است و در مردان ورزشکار این میزان کمتر از زنان و مردان ورزشکار تحت بررسی، برابر به دست آمد. تی (t) به دست آمده ۲۶۳ / ۲- و سطح معناداری کوچک تر از ۰/۰۵ به دست آمد که نشان دهنده تفاوت معنادار میانگین هویت جنسیتی زنان و مردان است. بورنسا،

است (خمسه، ۱۳۸۳: ۲۱۰). وجود طرحواره های جنسیتی شکل گیری کلیشه سازی جنسیتی را افزایش میدهد. کلیشه های جنسیتی، باورها و نگرشهایی درباره مردانگی و زنانگی است (خمسه، ۱۳۸۳: ۲۱۰).

با توجه به نظر جنکینز^۱ (۱۳۹۱) جنسیت فقط آشکار ترین وجه هویت فردی^۲ است که در تعامل میان دیگران ساخته می شود و مشخصه های آن از یک محل تا محل دیگر تفاوت می کند. نسبت دادن ویژگی های خاص به زنان و مردان باعث ایجاد الگوهای قالبی جنسیتی یا در اصطلاح جامعه شناسی کلیشه های جنسیتی می گردد (آرونسون^۳، ۲۰۱۰). کلیشه های جنسیتی نقش ها، رفتارها و تفکراتی است که به صورت مکرر انتظار می رود یک جنس در جامعه آن ها را ایفا کند و یا آن چنان بیانید. مطالعات متعددی، رواج و شیوع کلیشه های جنسیتی را به تصویر کشیده اند (رضاپور، چنانی نسب و باقری، ۱۳۹۵). نقش هایی که زنان و مردان در جامعه ایفا می کنند، محصول جبری طبیعت آنها نیست. در تفاوت های بیولوژیک زنان و مردان، هیچ تردیدی نیست؛ اما آنچه مهم است شیوه ی تربیت دختران و پسران و اینکه چه رفتاری را مناسب با جنس آنها تلقی کنیم و به آنها القاء نماییم، است. در کل جامعه، شکل دهنده ی کلیشه هاست (حسین زاده و ممبئی، ۱۳۹۰: ۸۰)

وقتی که افراد، با واقعیت های مربوط به شرایط فیزیولوژیکی دو جنس، از احاط علمی، آشنا می شوند درمی یابند که بسیاری از تفاوت هایی که آنها به دو جنس نسبت می دهند، به جای آنکه یک ویژگی جسمی باشد، بیشتر یک اعتقاد شناختی است که به وسیله ی نسل قبل و از طریق شیوه ی برخورد و رفتار به آنها منتقل شده است؛ بهتر می توانند کلیشه های جنسیتی را از واقعیت دو جنس متمایز سازند؛ مثلاً تفاوت هایی را افراد به ساختار مغز دو جنس نسبت می دهند و تصور می کنند که حجم مغز زنان به گونه ای است که آنها را از لحاظ هوشی، حافظه و یادگیری، ضعیف تر از مردان می سازد و یا این مسأله را که توانایی پسران در یادگیری ریاضی بیشتر از دختران است، هیچ پژوهشی تأیید نکرده است (هاید و لین، ۱۹۸۸).

مطالعات انجام شده در ایران نشان می دهند که از سنین کودکی، صفات منسوب به دختر و پسر به شیوه معناداری استقرار می یابد. در مطالعه ای راجع به انتظارات، نگرش ها و رفتار این نتیجه به دست آمد که ۸۸ درصد از والدین و مربیان در مورد کودکان پیش دبستانی مادران ایرانی از دو سالگی دختر را به مراتب کم تر از پسر به استقلال، خودکفایی و پیشرفت تشویق می کنند و مطابق این نگرش که نقش دختر در آینده عمدتاً نقش مادری و همسری است، خصوصیتی چون همکاری، حساس بودن و قبول مسئولیت نسبت به دیگران را در او تقویت می کنند که همین موضوع به هویت جنسیتی فرد دامن می زند

³ Aronson⁴ Ritzer¹ Jenkins² Personal identity

تحت تاثیر رفتار ورزشی افراد دچار تغییر می‌گردد، هویت ورزشکاران است. همچنین رسانه‌های جمعی و خانواده نقش ضعیف و کم‌رنگی در شکل‌گیری هویت داشته‌اند و در مقابل، مدرسه و معلمان و گروه‌های هنری و ورزشی می‌توانند نقش مؤثری در تشویق دختران برای دستیابی به هویتی قوی و محکم و فعال و کارآمد داشته باشند. همچنین نتایج حاصل از یافته‌های آنها، ارتباط میان هویت اجتماعی، عواطف منفی و رضایتمندی ورزشکاران را نشان می‌دهد. از این رو محقق در پی پاسخگویی به این سوال است که، چه رابطه‌ای بین باورهای قالبی جنسیتی با شکل‌گیری هویت فردی ورزشکاران نخبه زن فوتسال وجود دارد؟

روش شناسی

این پژوهش از نظر ماهیت مساله و نوع هدف، کاربردی و از نظر شیوه پژوهش توصیفی، از نوع همبستگی است. جامعه آماری را کلیه بازیکنان نخبه لیگ برتر و تیم ملی فوتسال بانوان شهر تهران که بنابر اعلام فدراسیون فوتبال بانوان، ۲۶۰ نفر هستند تشکیل می‌دهد. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۱۵۲ نفر در نظر گرفته شد. روش گردآوری داده‌ها شامل، کتابخانه‌ای و میدانی بوده است. ابزار گردآوری داده‌ها شامل دو پرسشنامه استاندارد هویت فردی بردبار (۱۳۹۱) و نقش جنسیتی بم (۱۹۷۴) می‌باشد. برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی شامل فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، انحراف معیار، از آزمون کلموگروف - اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن متغیرهای پژوهش و همچنین برای تحلیل داده‌ها و با توجه به نوع اطلاعات و اهداف مورد نظر به منظور تأیید و یا رد فرضیه‌ها از ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر استفاده شد.

نتایج

جدول ۱. یافته‌های توصیفی پژوهش

متغیر	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین پاسخها	انحراف معیار
هویت اغتشاشی	۲/۳۰	۴/۳۳	۳/۳۸	۰/۴۸
هویت تعهدی	۲/۲۰	۵	۳/۸۹	۰/۶۲
باورهای قالبی	۲/۷۷	۶/۸۰	۳/۹۱	۰/۵۴

بالتر از مقدار متوسط ۳ می‌باشد که نشان دهنده مطلوب بودن سطح این متغیرها در بین آزمودنی‌ها از لحاظ توصیفی می‌باشد. به منظور اطمینان از نرمال بودن داده‌ها از آزمون کلموگروف اسمیرنوف به شرح جدول زیر استفاده شده است.

با توجه به اینکه رتبه پاسخها در گویه‌های پرسشنامه‌های پژوهش بین ۱ تا ۵ می‌باشد، بنابراین میانگین نظری پاسخها نیز برابر با ۳ می‌باشد. میانگین نمره نظرات آزمودنی‌ها در مورد هر شش متغیر (باورهای قالبی جنسیتی، هویت اطلاعاتی، هویت هنجاری، هویت اغتشاشی، هویت تعهدی و هویت فردی) پژوهش

³ An and wang

¹ Burnsa, Jasinskib, Dunnc & Fletcherd

² Gurin & Townsend

جدول ۲. آزمون کلموگروف اسمیرنوف

متغیرها	مقدار Z	α	Asymp Sig (2-tailed)	وضعیت نرمال بودن
باورهای قالبی	۱/۱۱۲	۰/۰۵	۰/۱۶۹	نرمال
هویت اغتشاشی	۱/۲۲۵	۰/۰۵	۰/۰۹۶	نرمال
هویت تعهدی	۱/۳۰۲	۰/۰۵	۰/۰۸۳	نرمال

لذا مجاز به استفاده از آزمون های پارامتریک در تحلیل فرضیه های پژوهش می باشیم.

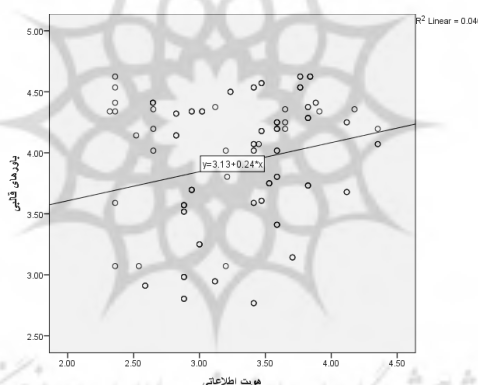
با توجه به اینکه در جدول مقدار Sig بزرگتر از سطح خطای ۰/۰۵ می باشد، لذا با ۹۵ درصد اطمینان این نتیجه حاصل می گردد که متغیرهای پژوهش همگی دارای توزیع نرمال می باشند.

جدول شماره ۳. تحلیل آماری رابطه بین باورهای قالبی جنسیتی با هویت اغتشاشی ورزشکاران نخبه زن فوتسال

متغیرها	ضریب پیرسون	میزان خطا (α)	Sig (سطح معنی داری)
باورهای های قالبی هویت اغتشاشی	۰/۳۰۶	۰/۰۵	۰/۰۰۰

که بین باورهای قالبی جنسیتی با هویت اغتشاشی ورزشکاران نخبه زن فوتسال رابطه مستقیم وجود دارد. به این معنی که هرچه باورهای قالبی جنسیتی بالاتر باشد، هویت اغتشاشی ورزشکاران نخبه زن فوتسال در سطح مطلوب تری قرار دارد.

با توجه به اینکه مقدار Sig (سطح معنی داری) در سطح خطای ۰/۰۵ معنی دار می باشد ($\text{sig} = \alpha > 0.001 = 0.05$)، بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان فرضیه پژوهش تایید می گردد که با توجه به مثبت بودن ضریب پیرسون این نتیجه حاصل می گردد

نمودار ۱. پراکنش رگرسیون خطی باورهای های قالبی و هویت اغتشاشی

جدول ۴. تحلیل آماری رابطه بین باورهای قالبی جنسیتی با هویت تعهدی ورزشکاران نخبه زن فوتسال

متغیرها	ضریب پیرسون	میزان خطا (α)	Sig (سطح معنی داری)
باورهای های قالبی هویت تعهدی	۰/۵۷۴	۰/۰۵	۰/۰۰۰

بحث و نتیجه گیری

امروزه به رغم جهانی شدن و تغییرات فرهنگی (با شدت و ضعف متفاوت) همچنان کلیشه های رایج (باورهای قالبی)، طیف وسیعی از جامعه زنان را نشانه گرفته و آنها را به این امر واداشته که باید به گونه ای خاص، فکر و رفتار کنند؛ در غیر این صورت با قضاوت های منفی و طرد شدگی اجتماعی، مجازات خواهند شد. این قضاوت ها با سلب آزادی فکری و تجویز دستورالعمل های مشخص، زنان را از قرار گرفتن در بهترین حالت خودشان

با توجه به اینکه مقدار Sig (سطح معنی داری) در سطح خطای ۰/۰۵ معنی دار می باشد ($\text{sig} = \alpha > 0.001 = 0.05$)، بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان فرضیه پژوهش تایید می گردد که با توجه به مثبت بودن ضریب پیرسون این نتیجه حاصل می گردد که بین باورهای قالبی جنسیتی با هویت تعهدی ورزشکاران نخبه زن فوتسال رابطه مستقیم وجود دارد. به این معنی که هر باورهای قالبی جنسیتی بالاتر باشد، هویت تعهدی ورزشکاران نخبه زن فوتسال در سطح مطلوب تری قرار دارد.

انتخاب ثابتی در مورد تعهدات خود ندارد و به جستجوی اکتشاف نمی پردازد و در نتیجه از رویارویی با مسائل و تصمیم های شخصی دور می شود. این نتیجه با نتایج پژوهش حقی گلباغی (۱۳۹۷)، نورعلی وند و همکاران (۱۳۹۶)، گورین و همکاران (۲۰۱۵) و هاوکینز (۲۰۱۵)، همسو می باشد.

همچنین نتایج نشان داد ورزشکاران نخبه زن فوتسال با باورهای جنسیتی تعهدات هویتی قوی تر و روشن تری دارند و در جهت گیری هنجاری، ممکن است تعهدات شناختی زودرس در آنان شکل گیرد. افراد دارای سبک هنجاری، به سئوالات هویت و موقعیت های تصمیم گیری با پیروی از تجویزها و انتظارات افراد مهم پاسخ می دهند. تحقیقات نشان می دهد که آنها نیز هشیار و بشاش هستند اما برای ابهام، تحمل کمی دارند و نیاز قوی تری به ساختار و حصار شناختی دارند. تعهدات شناختی زودرس، بدون عملیات ذهنی و پردازش و ارزیابی اطلاعاتی شکل می گیرند؛ تعهدات بر پایه عواطف و با عمق کم بنا می شوند، در حالی که شواهد کمی از آنها حمایت می کنند و آنها را موجه نشان می دهند و از هدف خود دور نمی شوند. این نتیجه با نتایج پژوهش توسلی و همکاران (۱۳۹۴)، بورنسا و همکاران (۲۰۱۶)، همسو می باشد.

محدودیت پژوهش

به دلیل استفاده از روش نمونه گیری هدفمند و انتخاب نمونه از میان زنان نخبه فوتسال، نتایج پژوهش به سایر جوامع قابل تعمیم نمی باشد.

پیشنهاد پژوهش

با توجه به یافته های پژوهش پیشنهاد می گردد، به منظور در امان ماندن از تبعات هراس اجتماعی ناشی از هویت فردی، ورزشکاران نخبه زن فوتسال به دور از توجه به کلیشه های تبعیض جنسی با اعتماد به نفس، مثبت اندیشی و ایمان به توانایی خود، نسبت به فعالیت های ورزشی خود اقدام نمایند.

منع می کنند. در چنین شرایطی، کسانی که در تقابل با این کلیشه ها عمل می کنند، با اهرم فشارهای اجتماعی به حاشیه رانده شده و در نهایت از میدان رقابت حذف می شوند. متأسفانه چنین تفکراتی، با نادیده گرفتن میزان توانایی و مهارت واقعی زنان در عرصه های مختلف اجتماعی همراه است، علاوه بر مردان، به باوری درونی و آسیب پذیر در میان زنان مخصوصاً زنان ورزشکار تبدیل شده است. هویت هر پدیده ای، بیانگر هیات و ماهیت وجودی ذات آن پدیده است و واژه هویت در یک معنا به ویژگی یکتایی و فردیت هر فرد و در معنایی دیگر به ویژگی همسانی که در آن اشخاص می توانند به یکدیگر پیوسته باشند، دلالت دارد. احساس هویت انسان دارای دو رکن حس تعلق و مجزا بودن است، این که ما درباره خودمان چگونه می اندیشیم نه تنها بر انتخاب ها و رفتارهای ما اثر دارد، بلکه به عنوان نقطه مرجعی در خدمت درک ما از دیگران و تعامل ما با آن ها است. نتایج تحقیق نشان داد که تهدید باورهای قالبی بر رفتار فرد حتی اگر به آن کلیشه ها باورهای نداشته باشد تاثیر می گذارد و تلاش برای رد کلیشه ها اضطراب آور است، چرا که این کلیشه ها در فرهنگ جاری است و رد کردن آن دشوار است. آگاهی زنان فوتسالیست از این تهدیدها یکی از راه هایی است که آنها می توانند خود را از این نوع کلیشه سازی رهایی بخشند و کلیشه ها را بازنگری کنند. متأسفانه زنان بیشتر در معرض تهدید این باورها و کلیشه های تبعیض جنسی هستند و از اینکه مخالفت آشکار یا پنهان خود را با مردان و کلیشه ها نشان دهند دچار هراس می شوند. در این وضعیت تعهدات نسبت به هر شخص یا مجموعه ای از باورها و اصول اگر هم وجود داشته باشد، بسیار کم است. در عوض، تأکید عمده بر نسبت و غنیمت شمردن لحظه است. ورزشکاران نخبه زن فوتسال با هویت اغتشاشی در هیچ حوزه ای از لذت فردی چشم پوشی نمی کنند. هسته اصلی در شخصیت فرد وجود ندارد، نقش اجتماعی آزموده شده و سریعاً رها می شود، شخص بدون تکلیف و سرگردان به نظر می رسد. در وضعیت گم گشتگی یا سردرگمی هویت، فرد هیچ گونه

منابع

- Ashrafunazari, A. (2015). Reasons and grounds for the formation of prejudice and stereotypes among identity groups (Case study: University of Tehran students). *Quarterly Journal of Politics, Journal of the Faculty of Law and Political Science, Volume 46, Number 2, Summer 2016*, pp. 530-515.
- Borjali, Z; Khosravi, Z. (2012). The role of religious orientation in the structure of individual identity. *Psychology and religion. Year 6, No. 3*, pp. 97-108.
- Tavassoli, A; Henry, H. (2014). Gender identity differences between male and female professional athletes. *New Approaches in Sports Management, Volume 3, Number 8*, pp. 82-73.
- Hosseinzadeh, A, Membani, I. (2011), Social factors affecting the credibility of gender stereotypes in both public and private spheres, *Sociological Quarterly of Youth Studies, Second Year, No. 3*
- Hayati, M; Ahmadi, A. (2015). Investigating the dimensions of identity crisis in adolescence, *National Conference on Psychology Science and Technology, Educational Sciences and Comprehensive Psychology of Iran, Tehran, Sam Iranian Institute for Organizing Knowledge and Technology Development Conferences.*
- Khamsei, A (2006), A Study of the Relationship between Sexual Behavior and Gender Role Schemas, in Two Groups of Married Students, *Comparison of Sexual Behavior of Men and Women in the Family, Psychological Women Social Studies, Volume 10, Number 1.*
- Ritzer, c. (2014). *Sociological theories in the contemporary era*, translated by Mohsen Thalasi, Tehran: Scientific Publications, seventh edition.

- Rezapour, D. (2015). Investigating the Relationship between Socialization and Gender Identity (Case Study: Female Students of Payame Noor University of Dezful). *Women in Culture and Art*, Volume 8, Number 3, pp. 333-348.
- Zare Shahabadi, A. (2009). Explaining gender stereotypes from the perspective of Yazd University students, *Social Welfare Quarterly*, Eleventh Year, No. 41.
- Shajiee, R. Sohrabi, M (2009). Comparison of sports identity of players of Iranian national handball teams. *Portal of Humanities, Research and Sports Sciences*, No. 26, pp. 104-87.
- Golbahar, A. (2018). The Relationship between Coaching Leadership Behaviors and Sports Identity in Selected Student Volleyball Teams of North Khorasan Province, M.Sc. Thesis in Physical Education and Sports Sciences, Faculty of Physical Education, Birjand University, pp. 14-65.
- Noor Ali Vand, A; Maleki, A. (2018). Sociological explanation of women's sports participation with emphasis on gender norms (Case study: women of Ilam province). *Ilam Culture Promotion Quarterly*, Volume 18, Numbers 57 and 56, pp. 30-8.
- Aronson, Eliot (2010), *Adventures in Experimental Social Psychology: Roots, Branches, and Sticky New Leaves*. in *Reflection on 100 years of Experimental Social Psychology*. Eds by A. Rodrigues and R. Levine. Los Angeles, Westview; Abrams: 58.
- Burnsa G N, Jasinskib D, Dunnc S C., Fletcherd D. (2016). Athlete identity and athlete
- Cieslak, T. J. (2014). Describing and measuring the athletic identity construct: Scale development and validation, *The Ohio State University* 2004.
- Gurin, P and A. Townsend (2015), Properties of identity and their implications for gender consciousness, *British Journal of Psychology*, 25, PP 139-48.
- Hirosato, Y. (2013). The potential of information and communication technology for educational development in Asia and Pacific, *Hong Kong*.
- Vleioras, G & Bosma, H.A. (2005). Are identity styles important for psychological well-being?, *Journal of Adolescence*, 28, 397-409.
- Berzonsky, M.D & Kuk, L.S. (2005). Identity style, psychosocial maturity, and academic performance, *Personality and Individual Differences*, 39, 235-247.
- Hawkins, C. (2015). Considering how athletic identity assists adjustment to spinal cord injury: a qualitative study. Master Thesis Of Department of Physiotherapy, University of Birmingham, Edgbaston, Birmingham, UK.
- Siara, B. (2014). Cyber Space and Identity issues at The British Sociological Association Annual Conference University of East London.
- Irving, C. J. (2010). Community in Cyberspace: Gender, Social Movement Learning, and the internet. *Adult Education Quarterly*. Vol: 2, No: 1. PP 1-17.

ارجاع: افکاری فرشته، دورودیان نادره، بررسی رابطه باورهای قالبی جنسیتی با شکل گیری هویت فردی ورزشکاران نخبه زن فوتسال، *مجله علوم حرکتی و رفتاری*، دوره ۳، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۹، صفحات ۴۹۸-۴۹۱.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی